

CENĂZEANUL

ziar de informare și opinie socio-culturală

Peste tot: toamnă

PAGINI DE ISTORIE CENĂZEANĂ

Capitolul I

COMUNA PRIMITIVĂ

Prezența și continuitatea societății umane pe teritoriul comunei noastre sunt atestate la ora actuală prin multiple și diverse urme arheologice.

Numele obiecte arheologice, scoase la iveală prin săpături sistematice efectuate, în special, de arheologii clujeni sau descoperiri ocazionale, fac posibilă reconstituirea tabloului vieții și dezvoltării istorice a băstinașilor din acest coș de țară udat de Mureș. Multimea obiectelor casnice, aflate, în cursul vremii, în cuprinsul ca și în apropierea comunei, dovedesc că pe locul Cenadului de azi, în vremurile preistorice, în epoca neolitică, bronzului și în cele următoare au existat așezări omenești. Pe teritoriul actual al comunei s-a descoperit o așezare apartinătoare culturii Criș, cea mai caracteristică pentru începutul neoliticului pe întreaga suprafață a României. Ocupația preponderentă a locuitorilor așezării era cultivarea plantelor practicată cu săpăliga de corn sau os, iar planta cultivată era grâu. Cât privește aspectul așezării neolitice de la Cenad, săpăturile efectuate la Parța au furnizat elemente edificatoare, care ne permit reconstituirea unei imagini conforme într-un remarcabil procent cu realitatea. Locuințele erau de suprafață constând dintr-o singură încăpere patrulateră, aveau pereții de bârne și împădură de nuiele peste care s-a aplicat un strat de chirpici. Interiorul majorității încăperilor era dotat cu vete de foc simple, pardoseli de lut bătătorit, gropi pentru resturi menajere și o singură intrare.

Descoperirile făcute la Cenad precum și în alte localități, Hodoni, Dudești, Parța, demonstrează că prisosință că sfârșitul neoliticului nu s-a produs în condițiile dispariției populației de pe aceste meleaguri ci dimpotrivă descoperirile făcute reflectă o frecvență mișcare de populație. Ansamblul materialelor arheologice descoperite la Cenad și în alte localități bănățene, admit presupunția că tranziția spre epoca metalelor se caracterizează în această parte a țării ca un fenomen de mare complexitate, care încă, n-a ajuns să fie deschis în totalitate. Transformările de esență intervenite pe plan social, economic și cultural deveniseră posibile numai datorită continuității populației autohtone, element, de altfel, esențial în toate perioadele și etapele istorice. Din perioada epocii bronzului, prima mare epocă din cadrul epocii metalelor, la Cenad ca și la Comloșul Mare s-au găsit o mulțime de obiecte casnice apartinătoare culturii Periam-Pecica. Prin poziția chirică a corpului celor înhumăți în preajma celor două localități, apartenența lor la cultura Periam-Pecica ne apare mai mult ca sigură. Bronzul marchează prima fază a epocii metalelor, marea familie patriarhală devine, în cadrul găintii și tribului, celula economică esențială a obștii, poziția bărbatului ajungând precumpăratoare. Ocupații principale: lucrarea pământului cu plug primitiv cu brazdar din corn sau lemn, recoltarea făcându-se cu ajutorul secerilor și creșterea în continuare a animalelor. Pentru transport se utiliza carul cu patru roți tras de cal sau bou. Deci munca omului se scindează acum în două: agricultura și păstoritul, având loc prima mare diviziune socială a muncii. De adăugat că: se obișnuia trocul. În epoca bronzului, alături de vechea proprietate colectivă se dezvoltă și proprietatea privată și în același timp apare sclavia patriarhală, numită astfel pentru că se naște în perioada patriarhatului și pentru că sclavii erau puțini și nu jucau un rol prea însemnat în producție. Toate aceste fenomene prevestesc formarea claselor sociale și a statului.

"Invenție" a Orientului Apropiat (preajma anului 850

LECTIA DE ISTORIE

BANATUL SUB STĂPÂNIREA OTOMANĂ

O dată cu ocuparea Serbiei în anul 1389, pericolul turcesc la hotarele Banatului se intensifică.

În 1418 garnizoana din Timișoara, condusă de viceconde Petru Nicolae înfrângă oastea turcă ce pătrunse în Banat.

Cea mai proeminentă personalitate a luptei antiotomane o reprezintă Iancu de Hunedoara (în 1438 ban al Severinului, în 1441 comite de Timiș, în 1446 guvernator al Ungariei).

Campania din 1443 împotriva turcilor a pornit din Timișoara sub conducerea sa, participând la marea victorie de la Belgrad (1456).

După moartea lui Iancu, apărarea pământului românesc din Banat revine unui alt comite de origine română, Pavel Chinezu până în anul 1494.

În aceeași perioadă o pagină însemnată în luptă împotriva otomanilor și pentru consolidarea feudalismului o înscrise Matei Corvin, fiul lui Iancu de Hunedoara. Pe plan intern datorită intensificării exploatarii sociale izbucnește războiul țărănesc condus de Gheorghe Doja soldat cu înfrângerea din 15 iulie 1514, la porțile Timișoarei.

În 1521, turcii conduși de Soliman cel Mare, reiau ofensiva spre Ungaria, asediază Belgradul iar în anul 1526 Ungaria este înfrântă la Mohacs și Buda și transformată în pașalâc.

Banatul va intra în stăpânire totală abia în anul 1552, când a fost cucerită cetatea Timișoara.

Dominația otomană asupra Banatului durează 166 de ani până la izbucnirea războiului austro-turc (1716-1718) care s-a încheiat prin pacea de la Pasarowitz.

Sub stăpânirea turcă în Banat s-a produs o decădere generală a vieții economice, o slăbire a dezvoltării meșteșugurilor.

În anul 1594 are loc răscoala țărănilor români, maghiari și sărbi condusă de banul de Lugoj, Gheorghe Palatici, înfrântă cu ajutorul pașei Hassan cel Mic la Timișoara.

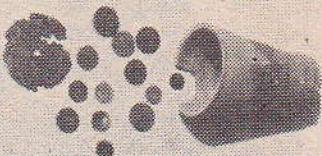
(va urma)

SAVUION

i.d.H) adoptarea metalurgiei fierului a reprezentat un evident progres în dezvoltarea fortelor de producție pe teritoriul actual al Cenadului. În această perioadă începe separarea meșteșugurilor ca o categorie socială deosebită. Debută roata olarului, se "bat" între altele monede, săbii. Se înregistrează un spor la populației care se adăpostește acum în locuințe propriu-zise, bordeie. Cu caracter începător în epoca bronzului, acum se afirmă democrația militară dacică.

(va urma)

IOAN POPOVICI

CENADUL ÎȘI CAUTĂ FILII

BIRUIT-A GÂNDUL

... "În acest plăcut moment de retrospectivă a bogatei dumneavoastră activități de cercetare științifică vă urăm multă sănătate și putere de muncă fiind convinși că veți fi și în continuare alături de colectivul pe care l-ați călăuzit cu pricepere, dăruire și probitate științifică"...

Cuvinte simple, pline de căldură sufletească, tipărite în condiții grafice de invidiat pe un plan ce poartă o adresă:

Dr. ing. UNCEANSCHI LIUBA

Dar, câtă muncă, câtă viață, câtă neliniște creatoare, câte suferințe și câte renunțări stau în spatele lor?!

Pe toate le-am aflat într-o discuție cu eroul nostru, un fel de excursie în trecutul său.

Prinț-o împrejurare familială se naște la Beba-Veche dar imediat este adus în Cenad unde părinții aveau durată o casă dintre cele mai frumoase din comună.

Școala primară o face "la sârbi" și, după moda vremii, mai face două clase la școala germană, apoi gimnaziul la Sânnicolaul Mare și liceul la "Loga" în Timișoara. Continuă studiile la Facultatea de științe din Cluj, refugiat în acel timp (1943-1945) la Timișoara. Urmează apoi Facultatea de agricultură - secția hidroamelirații din Belgrad pe care o absolva eminent în anul 1949.

Și... de-acum începe calvarul!

Se reîntoarce în țară în anul 1950. La frontieră este așteptat de organele de securitate și, luat drept spion, este transportat "cu mare grijă" direct la sediul central al acestei instituții din București.

Cercetat fiind i se cere să dovedească că EL este EL. De aceea trebuie să scrie o autobiografie "cât mai amănunțită". Cum timp avea la dispoziție, redactează această "lucrare" în care, pentru a-și dovedi identitatea și originea română din Cenad, dă peste 600 de nume de persoane care pot proba că-l cunosc. Urmează așteptarea. Chinuitoare așteptare timp de șase luni în care se verifică "la sânge" dacă cele scrise de el sunt adevăruri sau simple invenții de spion.

Eliberat din București vine în Cenad dar în curând face drumul în sens invers, cu toată familia, până în Bărăgan. Era în iunie 1951.

Acolo, ca și alții, este remarcat și, pentru a-și dovedi loialitatea, i se cere să facă ceva deosebit. Se apucă de lucru și, în curând, în urma unor inovații, reușește să irige, la Boțan, *trei sute* de hectare de grădini.

Începe să se înșenineze.

Este angajat ca cercetător la prima stațiune experimentală din țară de la Chișcani. Abia din 1963 i se permite să locuiască în stațiune cu familia sa care să mărise prin apariția unei fete, Vidița și unui fecior, Milan.

Terminată "epopeea Bărăganului" se reîntoarce în 1962, ca cercetător științific, la Stațiunea experimentală Lovrin simțindu-se mai aproape de Cenad. Dar, se pare, că prezența valorii sale acolo a deranjat unele "somități". De aceea, deși participă cu lucrări la două reunii internaționale de specialitate, deși acestea au fost foarte bine cotate și publicate în străinătate, deși, prin aceasta, ridică prestigiul țării este pus pe liber pentru că nu era membru de partid.

Doi ani de zile se împarte între I.A.S. Arad și Trustul I.A.S. din localitate.

O remaniere în structura agriculturii românești de atunci îl aduce ca cercetător la Institutul de cercetări agricole din Arad lucrând în această funcție la laboratorul Lovrin. Ce coincidență stranie. Aici realizează o premieră pe țară. Reușește ca 20 de hectare să fie irigate cu conducte subterane sub presiune.

Se stabilește în Timișoara și lucrează la Institutul politehnic din localitate dar în 1971 revine din nou la Lovrin, doar ca activitate, fiind remunerat de laboratorul din Timișoara.

În 1978 Academia de Științe Agricole din România îi acordă titlul de doctor. Este primul titlu de doctor în științe agricole acordat cuiva în Banat și al treizeci și doilea pe țară.

POSTSCRIPTUM

Undeva în Timișoara pe strada Cascadelor într-un bloc la fel ca celealte, într-un apartament la etaj trăiește un OM. Cu ochelari pe ochi se strecoare prin mulțime ducând în sufletul său întreaga modestie a acestei lumi. El aparține Cenadului. Este unul dintre fiili lui, unul care a făcut și face cinsti comunei noastre.

Să ne ridicăm pălăria!!

GHEORGHE DORAN

OMUL DE LÂNGĂ NOI**NEA FLAVIU CERCEL**

Nea Flaviu, aşa cum scriam cu câtva timp în urmă, s-a născut în anul 1923 în comuna Găureni, plasa Nicopole în județul Plevna din Bulgaria.

Traекторia vieții sale nu a fost deloc una simplă. Rugat să-mi destăinuie câte ceva despre destinul său a făcut-o la început cu reținere pentru că nu o dată în zbuciumatul său trecut a trebuit să spună: "cine e și de unde este" în fața unor înși care doreau cu totul altceva.

Într-o săptămână de octombrie, după slujba de la biserică, în fața unei râchii cu care se mândrea și în aburii supei de păsări pe care tanti Livia o pregătise pentru prânz, bâtrânul

care "duce vocea a doua" a corului bisericii ortodoxe române din Cenad a mărturisit aproape totul.

Golgota vieții sale începe, aşadar, în Bulgaria undeva pe malul drept al Dunării, acolo unde sunt vetele vechi de români. Se știe că insule de români sunt în toată Peninsula Balcanică; în Bulgaria, Grecia, Macedonia, Sârbia, Albania. Soarta acestora a fost și este una de excepție. De pildă, cei care trăiesc în Grecia nu sunt recunoscuți ca atare. Ei sunt pur și simplu greci. Nu lipsită de neplăceri a fost și cea a celor de pe Valea Timocului.

În 1912 în comuna sa exista o școală românească. După primul război mondial a fost închisă. Începe un puternic curent de bulgarizare. Ca să poată scrie și citi în limba maternă nea

Ion Savu

(continuare în pag. 6)

POSTUL DE POLIȚIE PE RECEPȚIE

BOALA DE LA FIRE N-ARE LECUIRE?

Pripăsit prin Cenad cu gânduri sinistre de îmbo-gătire pe căi cât mai întunecoase, PAHONE GHEORGHE (despre care am mai scris într-un număr anterior) nu s-a lecuit după isprava cu lemnele. și iată-l din nou la "lucru"; și iată-l din nou client al postului de poliție din Cenad.

Ca din senin "i-a căzut cu tronc" un tractor al secției a III-a, ce aparține de Agromec Sânnicolaul Mare, de parcă i-ar fi "făcut cu... farul". De fapt era singurul tractor din întreaga secție care mai putea fi pornit la ora aceea. Pornindu-l și auzindu-l băbuind și-a frecat mâinile "bucuros de căștig" și... dă-i bice până aici la Vârfurile din Munții Apuseni. De ce până acolo? Simplu. Acolo știa el un amator de chilipiruri. Ajunge acolo îi dă tractorul cu "inventarul complet", își încasează banii și... "pe aici ți-e drumul" până la Cenad. Aici: surpriză! Este așteptat de lucrătorii postului de poliție local dar nu cu "flori în gară" ci cu un dosar penal deschis "special" pentru el.

Luat la "bani mărunti" a mărturisit cu seninătate că a sustras tractorul pentru că altfel nu putea să-și achite ratele la bancă. Ce ți-e și cu oamenii aceștia: după ce au "cont la bancă" (în roșu) se mai ocupă cu potlogării.

Noi am scris despre sustrageri de la secțiile AGROMEC din Cenad și ne întrebăm: e acolo o țară fără săpână?

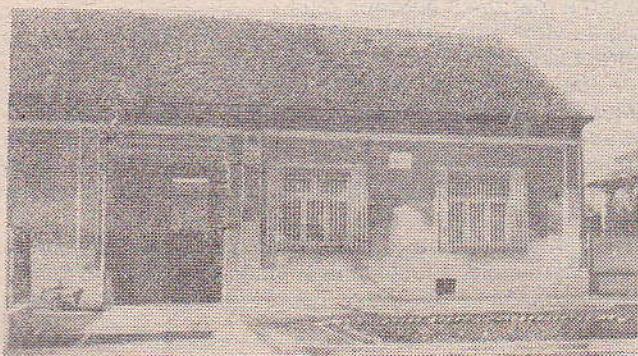
ȘI CÂTEVA... MAI MĂRUNTE

TURCU ALEXANDRU din Cenad provocând un scandal cu colegii s-a ales cu o amendă de 20000 lei. Ce să-i faci? Îi dădeau banii afară din casă.

MERJAN ROMOLUS din Cenad nr. 1108 provocând scandal la restaurantul mare din comună a fost "calmat" de către lucrătorii postului de poliție în schimbul sumei de 5000 lei amendă.

MESCAN IULIANA din Cărpiniș str. XIII nr. 8 a venit în comună cu marfă de proveniență dubioasă să o vândă. În urma controlului efectuat de cei de la postul de poliție, numita (care stătea în Cărpiniș pe strada 13!) a avut ghinionul să fie prinsă cu "mâța-n sac" și amendată cu suma de 150000 lei. Nu-i rămâne decât: ori să se lase de "meserie", ori să se mute de pe această stradă plină de ghinion.

OCHI DESCHISE

CONDEIE CENĂZENE

OIDIU POPA

Venit cu mulți ani în urmă la noi în Cenad, s-a remarcat ca pictor. Multe din tablourile sale împodobesc peretii locuințelor noastre. Mai mult, sunt destui cenăzeni care îl cunosc ca "pictorul" uitându-îi numele adevărat. Despre OVIDIU POPA am aflat mai târziu că scrie și versuri. Am avut chiar ocazia să-i ascult câteva poezii.

Versurile sale sunt directe fără încifrări inutile, fără pretiozitate zornăitoare. Ele relevă un suflet frâmantat de iubire față de semenii săi, gata oricând să participe plenar la fericirile și tristețile lumii pe care o traversează.

Fie ca acest debut, chiar modest fiind, să dea aripi talentului său creator spre împlinirea unei opere durabile.

GHEORGHE DORAN

DORINȚA

As vrea să mă topesc
În creuzetul lumii,
Care să mă îngheță pentru totdeauna
Într-o noapte de veci.
Am trăit experiența luminii
Voluptăți crepusculare
Speranța nimicului și disperarea totului
Parfumuri și otrăvuri
Mocnind în iubire și ură
Înghețe-mă, noapte fără dê margini
A acestei lumi.

POVESTE

Cândva, de mult, povestea spune:
Trăiau în hîne doi străini
Apoi s-au întâlnit,
S-au cunoscut
și s-au înbit.
Au fost chiar fericiți o vreme
Apoi s-au despărțit.
El a plecat, ea a rămas.
Așa s-au întâles.
Ea și-a ales un drum
Spre cer, spre Dumnezeu
Dar, se gândeau la el mereu.
Apoi mai rar,
Din ce în ce mai rar.
El a jurat să o revadă
Așa cum i-a promis.
Au trecut de-aunci
Mulți ani, vreo cinci
Bătuți de vînt și de furtuni.
Dar a învins.
Și iar s-au întâlnit
Dar, nu și-au pomenit
Nimic din tot ce-a fost.
Ciudat...

DIN TRECUTUL CULTURAL AL COMUNEI

CÂNTECE DE SUFLET

Începând cu acest număr vom publica amintiri ale unor oameni mai în vîrstă din Cenad despre trecutul cultural al acestei comune care, se pare, că a fost foarte bogat.

Ne facem această datorie pentru a pregăti materialul literar și fotografic în vederea întocmirii, mai târziu, a unei monografii pe care ne-o dorim cât mai bogată, cât mai exactă și cât mai obiectivă.

Începem cu amintirile concetăenei noastre EMILIA TOCONIȚA în vîrstă de 81 ani. Cântecele publicate mai jos sunt cântece cântate în trecut de către coriștii cenăzeni, după primul război mondial.

Prof. STRUNGARIU ION

CÂNEPA

*Tu muiere și-a mea dragă
Coaptă-i cânepa mi-i șagă.
Să tu zaci în pat beteagă.
Las-o, măi bărbate, las-o
Ia tu coasa și-o cosește
Să de boală mă ferește.
Tu muiere și-a mea dragă
În trei luni ai tors o lână
Să ai dat trei saci de făină.
Lasă-i măi bărbate lasă-i
Gom da și-un buioi de brânză
Să om lua valuri de pânză.
Tu muiere și-a mea dragă,
Las-o dracului ședere
Că avereă noastră pieră.
Las să piără, măi bărbate
Că și om de lucru pieră
Taci de vrei să ai muiere.*

LĂSAȚI-MĂ

*Lăsați-mă să cânt în pace
Căci astă-i tot ce am și eu
Când voi aveți tot ce vă place
Lăsați-mi mie cântul meu.
Să nu stricați cu vorbe rele
Singurul dor ce mi-a fost dat
Că-n ceasuri triste, zile grele
Numai cu el m-am mângâiat.
Căci tot ce am avut în lume
Tot ce-am avut mai drag, mai sfânt
A fost un vis și visul trece
Lăsați-mă să mor cântând.*

ÎNSEMNĂRI PE FILELE UNEI CĂRȚI BISERICEȘTI

La 29 iunie 1925, învățătorul Dimitrie Bozianu, venit la Cenad în 1891 făcea următoarele Însemnări pe filele unui "Octoih" apărut la Iași în 1749:

"Acest Octoih s-a adus de la sârbi când s-a despărțit

de către ei la 1876, că până atunci o parte din români erau cu sârbii la o biserică ce este în dosul bisericii nemțești; o parte erau greco-catolici (uniți) și nu aveau biserică, numai capelă. Iar în anul 1875 în 21 noiembrie, preotul Ilie Telescu a trecut de la greco-catolici cu toți credincioșii și cei ce erau cu sârbi, încă au intentat proces de despărțire, și aşa laolaltă au format parohia ortodoxă română din Cenadul sărbesc, având de preot pe Ilie Telescu și capelă de rugăciuni au făcut din școală mare, iar clopotele le-au pus în piut, la 16 ianuarie 1876 au fost cel dintâi serviciu dumnezeesc la parohie. La 1888 s-a pus temelia acestui lăcaș unde este această carte".

Alte cărți provenite de la biserică din Cenad: Liturghier tipărit la Râmnic în 1759, Triod, Blaj 1813, Evangelie, Blaj 1817 și un Ceaslov tipărit probabil la Sibiu.

Prof. IOAN POPOVICI

FORMAȚII CULTURALE CARE AU EXISTAT

Tot prin bunăvoiețea aceleiași persoane TOCONIȚA EMILIA am obținut o fotografie a Corului țărănesc din Cenad făcută în anul 1928. Am rugat-o să ne dea câteva nume de participanți la cor. O parte au fost recunoscuți și nominalizați, o altă parte nu. Publicăm poza cu gândul că văzând-o în ziar și alții își vor aminti și în felul acesta vom putea completa lista cu numele tuturor.

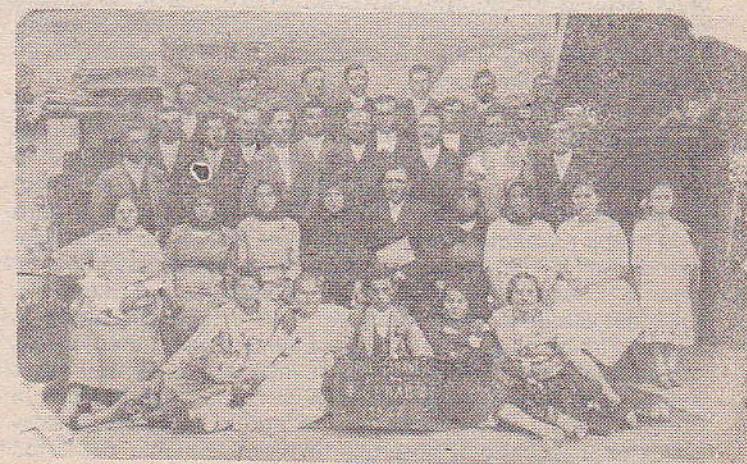
Redăm mai jos lista cu numele celor recunoscuți:
Oprean Gheorghe (dirijor), Damian Deana (?), Perian Viorica, Blagoe Florica, Galetar Petru, Dogoje Gavrilă, Jianu Gavrilă, Radu Ion, Muntean Gavrilă, Popovici Ion, Crăciun Traian, Vingan Petru, Socieru Vetica.

Cu același gând publicăm în continuare o listă cu echipa de călușari care activa prin anul 1904.

Mircu Perian, Todor Perian, Dumitru Bozianu, Ion Nicolaș, Radu Tânase, Socieru Grozăț, Vingan Gavrilă, Crăciun Dumitru.

În același timp, se pare, că flința în comună o fanfară a cărei compoziție nu o avem în întregime. Și aici cerem ajutorul cititorilor care dețin date despre ea să ni le comunice. Iată lista ce o avem: Nicolaș Gheorghe, Socieru Pavel, Vingan (?), Iovănuț Lae, Toconiță (?), Crișan (?), Covaci Pavel.

Prof. STRUNGARIU ION

FLASH! FLASH! FLASH! FLASH! FLASH!

Cenzurează domnul profesor Doran, mai ceva ca sinistra securitate. În numărul trecut m-am văzut văduvit de câteva flashuri care v-ar fi întristat. Nu-i nimic. Tăiați, domnule profesor, că vin eu la Saravale... O să vă tai toți nucii din curte și... via la primăvara.

Ce fi-e și cu cenăzeanul ăsta! Face și el un cor se bucură și vin să-l asculte numeroși credincioși după care... AMIN! Păi, măi fraților, cum credeți voi că a ajuns MADRIGALUL lui Marin Constantin să ridice două mii de francezi în picioare la sala OLIMPIA din Paris, în timpul unei pene de curent de credeau că că se pupă pe scenă Carol cel Mare cu Napoleon Bonaparte? Cum credeți voi că se poate dezvolta și dăinui prin veacuri o comunitate umană? Meștere Nelu Dogoje, pune bagheta pe ei!

L-am văzut și eu pe primarul nostru mânos. Se întâmpla astă după ce "Mureșul" Cenad pierdea la Periam cu 2-1! Sigur că da! Omul a făcut eforturi uriașe (material, morale și fizice) să transfere jucători de certă valoare, lucru pe care nici Berlusconi nu l-ar fi reușit.

Îl felicit pe toti aceia care au făcut cinste scolii din Cenad și au fost admisi la diferite licee sau facultăți din țară.

Am fost la Biblioteca sârbească. E interesant, util și plăcut. Vom reveni pe larg într-un număr viitor.

Și ca să continue o tradiție, iată, în această toamnă am mai furat și noi căteceva de pe câmp... Si la fel ca anul trecut au furat și dintr-o aceia cărora ar trebui să le fie rușine de două ori.

Doamna profesoară Marioara Clișcă este o nouă "dăscălită" ce și-a însușit, în urma unor severe examene, gradul II în învățământ. La mai mare!

Noul șef de post este domnul serg. major TIȚA SORIN. Împreună cu subordonatii lui face dovada unor reale calități profesionale și morale. Băieți, lărați sub deviza: "nici un hoț pierdut în lan!".

O echipă de arheologi din Cluj-Napoca sapă adânc în pământul Cenadului cu speranța că vor desluși noi taine ale trecutului unei așezări umane cu faimă în țară românească și nu numai. Cinstiti cu un pahar de vin pe înimoșii dacăli din capitala Ardealului!

Am aflat că Daniela (Miculescu) Durac aflată de câțiva ani în "țara celor o mie de lacuri" și-a vizitat părintii, prilej cu care soțul ei preotul Ioan Durac a oficiat o slujbă la biserică română ortodoxă.

Nea Traian Herbai este "sarea și piperul" galeriei echipei "Mureșul" Cenad. Îndemnurile sale, agitația permanentă sunt expresii ale dragostei față de steagul comunei.

NEA FLAVIU CERCHEL

(continuare din pag. 3)

Flaviu este trimis de părintele său, Tudor Cercel la Sofia, unde ființă un liceu românesc. Acolo cunoaște pe copiii membrilor legației române din capitala bulgară. Dar tot acolo vin copiii de români din satele învecinate Găurenilor; Samlen, Seacova, Măgura, Gulenti, Cercelan (sat înființat poate de un Cercel) și Ghighiu.

Se știe că în anul de tristă amintire 1940, pe lângă nordul Ardealului, Basarabia și nordul Bucovinei, a mai fost smuls României și sudul Dobrogei, Cadrilaterul cum a fost numit. În urma acordului româno-bulgar între cele două țări s-a făcut un schimb de populație. Printre români din Bulgaria care s-au grăbit să ajungă în țară mamă au fost și cei din familia Cercel. Astfel Tudor Cercel împreună cu Tudora, soția sa, fiil Iordan și Flaviu, fiicele Iulia și Lidia pleacă în trei octombrie 1943 din Găurenii, trec Dunărea și în câteva zile ajung la Rădăuți unde sunt cazați în casa unor evrei. Începând cu luna martie a anului următor traversează țara de la nord-est la vest și după scurte opriiri la Roznov și Turnu Severin ajung la Dudeștii Vechi. În acest periplu în aprilie 1944 bombardamentele americane îi surprind în triajul Ghighiu de lângă Ploiești de unde scapă teferi ca printr-o minune.

Am și eu un prieten, se numește Gheorghe Cornut și nu știu de unde să-l găsesc. Dacă aflati ceva...

Promiteam că în acest an vom aduce pe aproape toți cenăzenii din lumea largă în vatra satului. Cum, vorba cântecului "noi suntem români" vă propunem să mai așteptați până la anul întrucât mai sunt doi rătăci în pampasul argentinian și nu dăm de ei nici cu sateliții NATO.

Să fiu iertat de sinceritate dar nu pot să-mi ascund un gând; îmi plac foarte mult cronicile sportive semnate de Florin Boieru. Gheorghe Anuichi, fiu cu ochii pe el!

Și anul acesta, care încărcate cu scandură de brad din Muntii Apuseni au trecut pe ulițele Cenadului. Căți dintre dumneavoastră ați îmbiat pe faimoșii moți cu o stăpîă de răchie?

La sărbătoarea Sfântului Gerhard din toamna acestui an am avut ocazia să constată încă o dată că de necesară este apropierea dintre oameni chiar și atunci când îi despart limba, obiceiurile și chiar culoarea politică. Cu ocazia manifestărilor prilejuite de hramul bisericii catolice au participat cetățenii din țară cât și din țară vecină Ungaria. Primarul din Kiszombor, domnul Nagy Tibor îmi spunea cu sinceritate că e bucuros să vadă români și unguri laolaltă, petrecând, bucurându-se de viață. A apreciat cu cuvinte bine alese ospitalitatea cenăzenilor, organizarea fără reproș a întregului program de cinstire a primului episcop catolic din aceste ținuturi.

Primarul și consilierii, împreună cu soțile au fost oaspeți primăriei din Kiszombor. Deși scurtă, sperăm că vizita să aibă rezultate.

Ghiță Rusu, tractoristul, "number one" al Cenadului vrea cu tot dinadinsul ca tineretul din comună să se distreze altfel decât o face acum. Da, Ghiță, dar inițiativa unor hore sășești, a unor baluri, programe artistice etc. trebuie să plece de la tineri în primul rând și nu de la noi care le ținem paltoanele... Că trebuie să-l ajutăm astăzi!

Munții de sfeclă de zahăr pe care i-am văzut în stația C.F. Cenad îmi dau speranță că la anul zahărul va fi mai ieftin decât sarea!

Tot mai mulți sunt aceia care întreabă de ce nu e aia, de ce nu se face aia și totașă. Constat cu măhnire că dacă i-ai pune pe ei să-o aducă pe aia și să-o facă pe cealaltă ar fi primi care ar da înapoi...

Am fost din nou la moaștele cuvioasei Paraschiva depuse la Catedrala Mitropolitană din Iași. Dacă pașii dumneavoastră vă duc în "Florența României" treceți cu o floare și o lumânare și pe la ocrotitoarea Moldovei!

COLT ALB

La Dudești sunt primiți cu prietenie dar, în scurt timp, din ordinul Prefecturii Timiș sunt nevoiți să se mute la Periam unde satul era aproape părăsit. Neavând "stăpân", Cristea Motea, unchiul lui nea Flaviu se autoproclamă primar al Periamului și este recunoscut ca atare.

În anul 1945 familia lui Tudor Cercel este împroprietărită cu cinci hectare de pământ, dar șase ani mai târziu stăpânitorii de atunci îi dislocă în Bărăgan. Aici se stabilesc pe raza comunei Însurăței și întemeiază satul Valea Călmățui. Nea Flaviu este numit șef de depozit la GAS Dropia unde rămâne până la pensionare. Abia după aceea vine la Cenad să fie mai aproape de fiica sa Liliana și de feciorul său Iulian. Băiatul cel mare, Cristian este șef de serviciu în portul fluvial Galați.

Îi place Cenadul. Îi plac oamenii harniți, tenace. Îi plac oamenii care dau "bună ziua". Îi urăște pe hoți, bișnițari precum și pe minciuni. Nu-i place că în Cenad, deși sunt nemumărate posibilități, viața culturală suferă foarte mult.

E plăcut să stai de vorbă cu nea Flaviu. Omul e mai întotdeauna bine dispus și veselia sa o împrumută și celor din jur.

Iată, stimați cititori, cine pleca acum cincizeci de ani din Găurenii Bulgariei pe un drum care l-a dus în final la Cenad. Un Cenad care l-a primit cu brațele deschise. De fapt, oamenii ca nea Flaviu să tot primești.

SPORT

PORNIM LA DRUM CU MARI SPERANȚE

A început noul campionat. Speranțele microbiștilor cenăzeni sunt mari pe măsura echipei actuale.

ETAPA I din 28 august 1994

Meciul de debut în noul campionat echipa cenăzeană I-a disputat în deplasare la Saravale fiind câștigat de oaspeți cu scorul de 4-2 (2-1). În urma golurilor marcate de Vlașcici (min. 3), Mihai (min. 14), Herman (min. 30) și Drăgușin (min. 68), Cenăzenii au folosit următoarea formulă de joc: Lepoev, Faur, Dogoje, Socol, Fazekas, Mihai, Drăgușin (min. 80 Matei), Vlașcici, Ene, Herman (min. 60 Varga) și Popa.

În fața a circa 70-80 spectatori foarte pătișări echipa oaspete a făcut un meci foarte bun ca în final să fie aplaudată de gazde. Jocul practicat cu o apărare solidă, cu un mijloc mobil, lucruri care, a împins mereu jocul spre buturile adverse. Au fost create numeroase ocazii de gol din care au fost fructificate patru cam tot pe atâtea au fost ratate cu seninătate. Am avut parte de un arbitraj cum ne-am dorit mereu să-i avem în deplasare, un arbitraj corect.

ETAPA II 4 septembrie 1994

Revederea cu publicul cenăzean s-a făcut acum la început de campionat în compania echipei din Lunga în fața căreia s-a câștigat cu scorul astronomic de 10-0 (4-0). Golurile au fost marcate de Vlașcici (min. 8, 35 și 70), Drăgușin (min. 20 și 75), Mihai (min. 70), Popa (min. 73, 80) și Herman (min. 45 și 83).

Cenăzenii au folosit următoarea formăție: Lepoev, Faur, Dogoje, Socol, Fazekas, Mihai, Drăgușin, Ene, Vlașcici (min. 80 Matei), Herman (min. 75 Iacob) și Popa.

În fața a 80-100 spectatori echipa gazdă a zburdat efectiv pe gazonul verde creându-și nenumărate ocazii de gol din care s-au fructificat doar 10.

Noile achiziții din această vară s-au angrenat în echipă și așteptăm o evoluție asemănătoare pe întreg parcursul noului campionat. Nu ne grăbim să tragem o concluzie după acest meci unde s-au întâlnit o echipă bună (gazdele) și o echipă mai slabă (oaspeți); lăsăm ca meciurile următoare să confirme faptul că dispunem de o echipă foarte bună care își merită un loc tot mai sus.

Mentionăm arbitrul bun al echipei de arbitri din Timișoara.

ETAPA III 11 septembrie 1994, ora 11 Periam

Meciul s-a disputat în deplasare cu una din echipele neînvins în etapele precedente. A câștigat echipa gazdă cu scorul de 2-1 (1-1). Golul cenăzenilor a fost realizat de către Iacob (min. 17). În acest meci am aliniat următoarea formăție: Lepoev, Dogoje, Socol, Funar, Fazekas, Iacob, (min. 75 Herman), Ene, Vlașcici, Mihai, Angheli (min. 27 Drăgușin) și Popa.

După un început echilibrat în minutul 17 la o acțiune colectivă a echipei oaspete se deschide scorul. Se joacă în continuare, viteza jocului crește dar din nou "cavalerii fluijerului" își dau în petic anulând un gol perfect valabil înscris de Iacob. În min. 27 gazdele, la o bălbâială a echipei oaspete, egalează. Poate momentul psihologic s-a produs în min. 40 când Drăgușin ratează o imensă ocazie. Fiind singur cu portarul de la 5-6 metri lobează mingea peste acesta dar și peste poartă.

Repriza a două începe cu aceeași notă de echilibru și din nou echipa oaspete ratează o ocazie rarismă prin Ene care în fața unei porți goale săutează slab dând posibilitatea unui fundaș să degajeze în extremis. Și cum în fotbal ocaziile se răzbună în minutul 69 echipa gazdă ia conducere printre-un gol dubios din poziție de ofsayd și astfel "ajutați de arbitri" ratând cu seninătate cele două ocazii rarești s-au pierdut trei puncte prețioase și implicit locul I din clasament.

ETAPA IV 15 septembrie 1994 la Cenad

În prezența a 40-50 spectatori echipa gazdă a întâlnit echipa din lecea Mare. A condus meciul bine o brigadă timișoreană compusă din: Laios, Dobrișan și Petcu. Cenăzenii au aliniat următoarea formăție: Lepoev, Dogoje, Socol, Faur, Fazekas, Nedelcu, Vlașcici

(min. 60 Iacob), Mihai, Varga, Popa (min. 69 Matei), și Drăgușin. Au câștigat gazdele cu scorul de 4-1 (4-1) prin golurile înscrise de Drăgușin (min. 17), Varga (min. 25), Faur (min. 30) și Vlașcici (min. 33). Oaspeții au redus din handicap în minutul 27.

Inceperea meciului a fost de o rară frumusețe dar s-a ratat nepermis de mult și din poziții ideale. Dacă până în minutul 10 scorul a fost de 3-0 nu era nimic exagerat ca apoi după min. 15 să se marcheze toate cele cinci goluri ale partidei. Jocul individualizat și ratările au făcut ca prima repriză să se termine doar cu trei goluri diferență. Speram ca în repriza secundă să putem participa la "un festival de goluri" dar intrată pe teren echipa gazdă s-a angrenat în jocul obscur al oaspeților și astfel am urmărit o întreagă repriză care numai fotbal n-a fost. Și astfel s-a scăpat ocazia de a face scor cu o echipă slabă, bucurioasă în final că a scăpat așa de ieftin.

ETAPA V 17 septembrie 1994 la Timisoara

Meciul s-a disputat în compania echipei TRICOUL - 1 IUNIE. Au câștigat oaspetii cu scorul de 3-2 (1-1) prin golurile realizate de Drăgușin (min. 38), Herman (min. 65) și Faur (min. 78). S-a folosit următoarea formăție: Lepoev, Faur, Dogoje, Socol, Fazekas, Mihai, Nedelcu, Vlașcici (min. 70 Dima), Drăgușin, Herman (min. 68 Matei) și Popa.

În fața a 20 de spectatori și aceia în majoritate cenăzeni echipa vizitatoare a câștigat acest important pentru configurația clasamentului în urma unui joc gândit tactic cu contraatacuri tăioase care în dese rânduri a descumpănat apărarea gazdelor. Nimic de reproșat brigăzii de arbitri care deși timișoreană a fost corectă și mereu pe fază.

ETAPA VI din 25 septembrie 1994 la Cenad

În compania echipei din TEREMIA MARE am pierdut cu scorul de 4-5 (2-0).

Așteptau cu nerăbdare acest derbiul al etapei a fost o parodie în care actorii principali au fost jucătorii echipei gazdă. Incredibil dar adevarat de la scorul de 3-0 să poți pierde cu 5-4 (!) este într-adesea o performanță demnă de invidiat. La scorul de 3-0 echipa gazdă a crescut că meciul este jucat și uitând de fotbal au început să caute picioarele adversarilor care văzându-și de joc au marcat goluri unei apărări aflată în vacanță, visând plaje însorite. Astfel după multe faulturi dure a fost eliminat de la gazde jucătorul Fazekas. Din acel moment a început dezastrul. Arbitrii jocului ne-au acordat două lovitură de la 11 metri. Ultima lovitură a fost ratată în minutul 90 de către Nedelcu așa că și visul unui meci egal a fost spulberat. Drept este că în primăvară la Teremia a fost un adevărat măcel împotriva cenăzenilor dar nu trebuia să fie răsplătit cu aceeași monedă, în cel mai rău caz trebuie să reușești să îmbină "utilul cu plăcutul". Comedianții acestui spectacol au fost: Lepoev, Dogoje, Socol, Faur, Fazekas, Drăgușin, Mihai, Varga, Ene, Herman (min. 50 Nedelcu) și Popa (min. 75 Angheli). De la cenăzeni au marcat Fazekas (min. 18 din 11 m), Drăgușin (min. 31), Herman (min. 53) și Nedelcu (min. 80).

ETAPA VII din 29 septembrie 1994 la Dudești Vechi

După parodia cu Teremia Mare echipa cenăzeană s-a deplasat la Dudești Vechi întâlnind echipa locală în fața căreia s-a impus cu scorul de 1-0 (0-0), prin golul marcat de Dima în minutul 87. Echipa folosită în acest meci a fost următoarea: Lepoev, Angheli, Faur, Socol, Dogoje, Nedelcu, Ene, Mihai, Drăgușin, Herman și Popa. În min. 70 Varga a fost înlocuit de Herman ca în min. 70 să fie și el înlocuit de către Dima autorul singurului gol.

Spre lauda lor băieți au jucat fotbal. Nu au mai căutat picioarele adversarilor ci mingea și astfel s-au impus în deplasare în fața unei echipe ambițioase cu un public mai mult decât loial

(continuare în pag. 8)

CRONICAR SPORTIV

Unui ratat

Își dorea ieșit din turmă
O intrare triumfală.
N-a ajuns până la urmă
Nici... o glorie locală.

GEODOR

Unor pseudofotbalisti

Tot lovind picioarele
N-au lovit balonul.
Au primit cartoanele
Și-au primit și... golul.

GEANU

Unui coleg în a-le scrisului

A venit din depărtare
Și n-a fost primit în sat
Nici cu pâine, nici cu sare.
Și-a rămas implementat.

GEANU

Perioada de tranziție

Perioada de tranziție
Nu-și cunoaște gloria,
Că la noi ea-i o tradiție
Lungă cât... istoria.

GEODOR

Catrenul străzii

Preturile cresc. Nu-i glumă.
Si salariile. Mai rar.
Grea e viața pentru turmă.
Nu și pentru păcurar.

GEODOR

